

Store henrivende Inge.
Intenst og boblende og triumferende løber erindringsromanen af med Inge Pedersen, og brat er også læseren (f. 1968) et besættelsesbarn.

Af LARS BUKDAHL

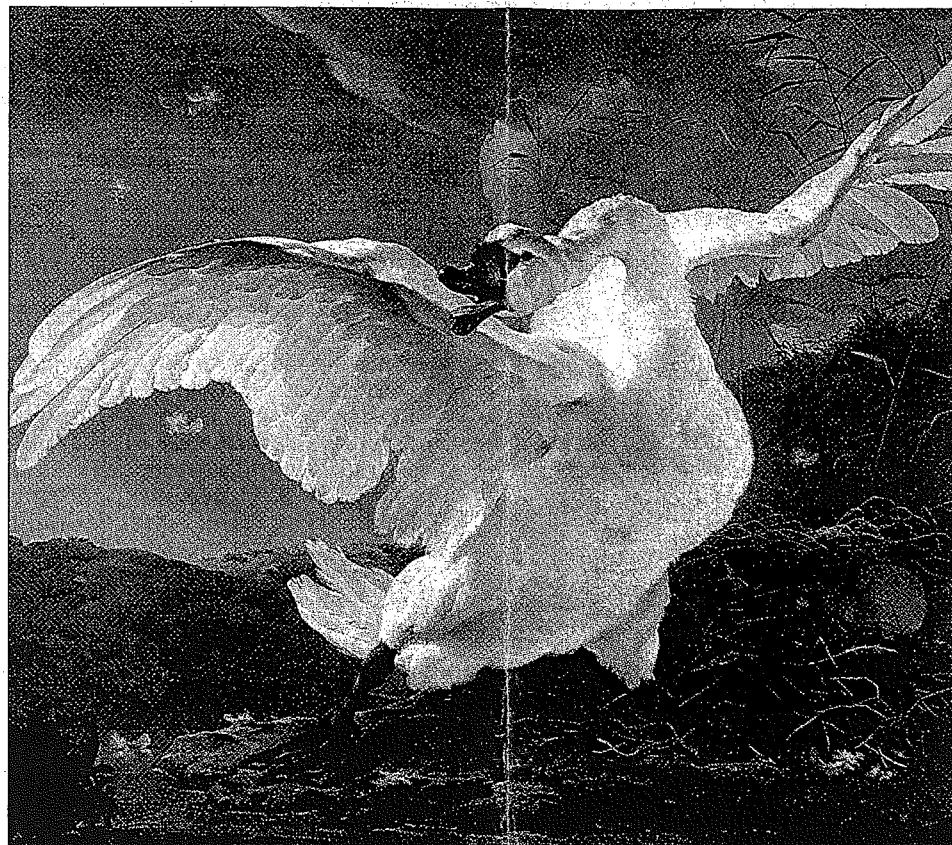
Inge Pedersen: Og halsen af en svane. 168 sider. 175 kr. Gyldendal.

JEG skulle ikke langt ind i Inge Pedersens nye bog *Og halsen af en svane*, med undertitlen og genrebetegnelsen »Stumper af roman«, før jeg havde overgivet mig til skrifterns næsten hypnotisk sugende *drive* og glemt alt om min initiale skepsis ved for penge at skulle læse endnu et stykke barndoms-erindring inc. Hør bare den første sætning i andet kapitel, »Citronæblet«; emnet kan ikke være mere ydmygt konkret, og det er morens dækkede direkte tale, og ikke barnestemmen selv, der er i front, men alligevel tvinges læsningen dramatisk op i fart med det samme:

»Køkkenbordet i min mors første køkken havde været som seks af mine hænder lagt ved siden af hendes, og køkkenvasken var af sort afskallet jern, bare hun havde skrællet et par kartofler, var den stoppet, sagde hun.«

Ligesom flere af de andre store og små og meget små kapitler kører »Citronæblet« – som fortæller om morens fortælling om hendes og farens første tid sammen – rask deruda' uden inddeling i afsnit. Det er i en på samme tid henført og viljefast strøm, der erindres, tumlende lige frem med radaren konstant finindstillet på det ene fortidsnu efter det andet.

Og den fortid, hvis nuer erindres, er en barndom i Nordjylland under besættelsen;

Kalkplettede øjne

hvis vi tillader os at skæve til flappens mimiografi, skal jegfortælleren forestille at være 3-4 til 10-11 år, og det passer meget godt, bortset fra, at pigebarnet lige er de kritiske par grader mere intenst opmærksom på stort og småt i verden, end almindeligt er for små pigebørn, nu som dengang. Og det, der sker i den besættelsesbarndom, er det, der sker i sådan en besættelsesbarndom, og det er ikke

rasende interessant i sig selv: noget krise mellem forældrene omkring farens sabotagearbejde og fiskerdrømme, idylliske besøg hos farmoren og mormoren, en tante Kitte, der er kommet i uføre, en flygtningefamilie, der må skjule sig for tyskerne, mere eller mindre grimme/grumme oplevelser med lærere og andre børn, altså uskyldstab på uskyldstab på uskyldstab, plus jo så besættelsen, og alt

»Og halsen af en svane« er ikke bare en smuk erindringsroman, men også en skarp kunstnerroman. Jan Asselyn: Den truede svane. Før 1652.

hvad deraf følger af kendte rekvisitter og kullisser. Men *uden for sig selv*, i *écritureens* flintrende vold i pigens hoved, er dette hele ikke usædvanlige inventarium mirakuløst nok aldrig mindre end interessant rasende.

Pigen har noget med ord, et helt, lille kapitel handler om *ordet Gestapo*: »Det lå barederinde [I HOVEDET] og knasede *ge-sta-po* som det grå cementstøv på fortovet.« Og ligesom i Arthur Krasilnikoffs erindringsroman *Hvalens øje* og med samme urimelige held poetiserer forfatterkvinden Pedersen uafledeligt jegpigens Inges bevidsthed, her kan hun efter en ildebrand ikke falde i søvn: »Æbleblomsterne skreg. Æbleblomsterne sneede. Himlen var lille og grøn som snot, og til sidst lå jeg med opspærrede øjne under dynen igen.«

Sidste kapitel, der handler om jegpigens hemmelige, nonsensiske telefonsamtaler med ingen, hedder ligefrem »Et andet sprogs måner for øjnene«, og afrundes med følgende heftige sætning:

»Så jeg aldrig kunne blive *mig* uden fremmede åndedræt, uden susende skove af fremmede kroppe at høre sammen med inde under ordene.«

Da er man ikke længere i tvivl om, at *Og halsen af en svane* ikke bare er en smuk erindringsroman, men også en skarp kunstnerroman. Der er en stor, lige præcis poetisk retfærdighed i, at Inge Pedersen iført sit yngre, storøjede og renhjertede alter egos ham brænder så stærkt og klart igennem, at det ligner et veritabelt gennembrud, i al lynende beskedenhed.

Dengang det var nu

Glimrende, lydhøre, sansemættede barn-domserindringer fra krigens og Inge Pedersens barndom.

ROMAN

Inge Pedersen: Og halsen af en svane (Gyldendal, 168 sider, 175 kroner).

'OG HALSEN af en svane', hedder bogen. Med en undertitel, som er for beskeden: 'Stumper' af en roman.

Stumper er et forkert ord – det angiver noget klodset og ufuldkomment og eftersøger helheden, men Inge Pedersens roman er ikke ufuldkommen, den er præcis og bevidst om sig selv og om de erindringsglimt, den tilbyder.

Mellem linjerne handler den om alt det, der tilsyneladende mangler, nemlig den voksne erkendelse af bevidsthedsindholdet, ordnet, samlet og fortolket. Men dette er barnets erindringsstof, helt tæt og ærligt husket, hvad der er noget af en præstation: Inge Pedersen er født i 1936.

DET ER KRIGENS tid et sted oppe i Nordjylland, Inge Pedersen husker. Hendes far er brandmand, hendes mor er huslig og flittig, og den lille pige tilsyneladende enebarn, måske derfor så tænksom, selv om hun ikke tilkendegiver sin tænksomhed, men udleverer den. Barnets verden

er fysisk og meddeler sig i små kapitler, som sammenfatter det vigtige i erindringerne. 'Og halsen af en svane' – det er en morbror, som har en død svane med sig på cyklen. »Dens lange hals hang slap ned over bagagebæreren, og det ene øje stirrede, det andet var faldet ind i egerne og blev drejet rundt. Der dyppe de dynd ud af det gule næb«.

Men fordi synet er så prægnant, glemmer den lille pige det igen og fortæller en passant om, hvad hun syslede med den næste morgen – hun har kig på en skrubbudse, der vralter frem, og hun pirker til den med en pind og sveder og fryser, mens hun iagttager dens skind, som er for stort, hun kan flytte det frem og tilbage med pinden hen over skrubbudsens knogler, når hun pirker med pinden. Er svanen glemt? Nej, læseren ved, at den kommer tilbage. Den hænger nu på et søm, som er sat fast oppe under taget. »Vingerne hang, næbbet gabte, og nu var begge øjne blevet knust inde i min morbrors cykeleger«. Og kapitlet fortsætter helt usentimentalt med en dagligdags voksende gru, som ender med ... »jo, prøv nu, det smager som kylling«. Det var den dag.

MEN EGENTLIG er der ingen som helst bevidst gru over disse erindringer, som kun er forfærdede over barndommens enorme bjerg af viden og følelser, som alligevel er udhulet af alt det voksne udenom, som kun anes og mistolkes. Ansigter, hud, hår, stemmer, mad, ekskrementer, små og store dyr, farver, angst og mørke, familie, mor, far – dele af summen af barndommen.

BARNDOMMENS ISOLATION. Inge Pedersen har fornemmelse for den livsfase, der er mere end blot et forstadium til noget andet. – Omslag: Ida Balslev-Olesen

Pigen fortolker ikke, og hun psykologiserer ikke – hun iagttager og registrerer, somme tider med undren, men aldrig med de fordomme, som hører voksenalderen til. Inge Pedersen har ramt noget essentielt i vores opfattelse af barndommen som en livsfase, der naturligvis gradvis overtages af de voksne, men som først og fremmest er isoleret, fortrængt, evigt tilbagelagt og ensom.

MED TIDEN får pigen et forhold til ord, måske et forvarsel om hendes senere forfatterskab (som omfatter digtsamlinger – man får lyst til at stifte bekendtskab med dem!). Det er besættelsestidens ord som *stikker*

og *illegal*; ord, der stritter og stikker i munden som åbne sikkerhedsnåle. Det er dobbeltord som *Moses*, der både er en bibelsk skikkelse og en varmedunk. Det er begreber som at *gå under jorden* – en uforståelig gang, hvorhenne? – eller ordet *minner*, som får tungen til at smage af jern.

Bogen er ikke lang, og dens kapitler er små og selyfølgelige. Koldt, varmt, vådt, tørt, små præcise trin ind i eftertiden, som lover en større lytteevne for selve sprogets fortællinger og sange. Inge Pedersen er en stor fornøjelse at læse.

BETTINA HELTBERG
bettina.heltberg@pol.dk

POLITIKEN 20/4-06